

Ekonomická situace a materiální životní podmínky z pohledu veřejného mínění ve středoevropském srovnání

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2007, v07-01</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>15. – 22. 1. 2007</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1077</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
Zveřejněno dne:	<i>8. března 2007</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Do svého lednového šetření CVVM zařadilo několik otázek týkajících se ekonomické situace země a materiálních životních podmínek domácností. Pod zastřešením CEORG¹ se srovnatelné výzkumy už několik let pravidelně provádějí zároveň v Polsku², Maďarsku³ a někdy také na Slovensku.⁴

Nejprve všichni dotázaní posuzovali aktuální ekonomickou situaci své země.⁵ Výsledky ukazují (viz tabulky 1a až 1d), že obyvatelé Slovenska, České republiky a Polska hodnotí stávající ekonomickou situaci velmi podobně, když ve všech případech se podíl pozitivních vyjádření pohyboval na úrovni jedné čtvrtiny a téměř vyvažoval podíl negativního hodnocení, který činil asi tři desetiny. V případě Poláků byl převis kritického hodnocení poněkud vyšší než tady či na Slovensku, ale samotné podíly příznivého a nepříznivého hodnocení se statisticky

¹ C E O R G [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v České republice [CVVM SOÚ AV ČR - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatási Intézet és Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej].

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 12. až 15. ledna 2007 na reprezentativním souboru 922 dotázaných ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku sběr dat proběhl v termínu od 5. do 17. ledna 2007 na reprezentativním souboru 1033 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat uskutečnila agentura FOCUS ve dnech od 31. ledna do 6. února 2007. Dotazováno bylo 1007 respondentů představujících reprezentativní vzorek slovenské populace starší 18 let.

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

od analogických podílů v případě ČR a Slovenska nelišily. Poláci ovšem poněkud častěji uváděli odpověď „neví“ a naopak méně často než Češi a Slováci ekonomickou situaci ve své zemi charakterizovali jako „ani dobrou, ani špatnou“. Zcela odlišné je hodnocení respondentů z Maďarska, kteří stávající ekonomickou situaci hodnotí velice kriticky, když dvě třetiny z nich ji označují za špatnou.

Hodnocení v ČR se v průběhu roku 2005 velmi výrazně zlepšilo a dosáhlo historicky nejlepší úrovně na počátku roku 2006. Stávající hodnocení se od tohoto historického maxima významně neliší. V posledních letech se průběžně podstatně zlepšilo také hodnocení Poláků, velmi výrazný vzestup v posledním roce zaznamenalo šetření na Slovensku. V obou případech je současné hodnocení relativně nejpříznivější za celou dobu pravidelných šetření v rámci CEORG. V případě Maďarska, kde se už dřívější převážně kritické hodnocení v průběhu minulého roku prudce zhoršilo mj. v důsledku uveřejnění projevu premiéra Ference Gyurcsányho, v němž přiznal, že jeho strana před volbami lhala o ekonomické situaci v zemi, je naopak stávající hodnocení historicky nejkritičtější.

Tabulka 1a: Současná ekonomická situace v ČR (v %)⁶

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I
Dobrá	5	4	4	6	7	12	14	7	6	9	9	12	28	22	26
Mezi	29	22	30	37	41	46	47	43	35	37	34	46	44	47	43
Špatná	65	72	63	55	49	40	37	49	57	53	56	41	27	29	30
NEVÍ	1	2	3	2	3	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1
Rozdíl +/-	-60	-68	-59	-49	-42	-28	-23	-42	-51	-44	-47	-29	+1	-7	-4

Tabulka 1b: Současná ekonomická situace v Maďarsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I
Dobrá	7	3	6	8	9	8	12	8	4	4	3	5	7	2	3
Mezi	50	44	46	48	52	53	56	56	48	51	43	43	46	34	28
Špatná	39	49	44	41	34	35	28	31	45	40	51	48	43	61	65
NEVÍ	4	4	4	3	5	4	4	5	3	5	3	4	4	3	4
Rozdíl +/-	-32	-46	-38	-33	-25	-27	-16	-23	-41	-36	-48	-43	-36	-59	-62

Tabulka 1c: Současná ekonomická situace v Polsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I
Dobrá	13	10	12	7	9	5	3	4	6	7	13	9	15	17	24
Mezi	33	30	33	31	29	21	18	27	27	31	36	31	43	39	38
Špatná	49	53	50	59	58	71	75	64	62	56	46	55	35	38	31
NEVÍ	5	7	5	3	4	3	4	5	5	6	5	5	7	6	7
Rozdíl +/-	-36	-43	-38	-52	-49	-65	-72	-60	-56	-49	-33	-46	-20	-21	-7

Tabulka 1d: Současná ekonomická situace na Slovensku (v %)

	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007
Dobrá	2	2	7	5	10	26
Mezi	25	27	36	33	41	43
Špatná	72	70	56	61	47	29
NEVÍ	1	1	1	1	2	2
Rozdíl +/-	-70	-68	-49	-56	-37	-3

Pozn.: „Dobrá“ představuje součet podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“, „špatná“ je součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“, „mezi“ označuje podíl „ani dobrá, ani špatná“.

⁶ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

V očekávání nejbližšího ekonomického vývoje⁷ jsou Slováci společně s Poláky spíše optimističtí, když v obou zemích převažují optimistická vyjádření nad pesimistickými s tím, že relativně největší díl veřejnosti neočekává v následujícím období změnu. V ČR je podíl optimistů a pesimistů zcela vyrovnaný. Se zřetelným pesimismem ekonomické vyhlídky své země hodnotí Maďari. V případě ČR a zejména v případě Maďarska jsou stávající očekávání méně příznivá, než byla na počátku minulého roku. Mírně v porovnání s počátkem roku 2006 poklesl i optimismus Poláků. V Polsku a v ČR jsou ovšem aktuální expektace ekonomického vývoje o něco lepší, než jaká je zaznamenala šetření z července, respektive září 2006. Na Slovensku optimismus v průběhu posledního roku velmi výrazně vzrostl a tamní očekávání jsou aktuálně nejpříznivější ze všech doposud uskutečněných šetření (viz tabulky 2a až 2d).

Tabulka 2a: Očekávaný vývoj ekonomické situace ČR v příštím roce (v %)⁸

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I
Zlepší se	10	11	17	16	16	22	23	14	13	19	18	23	33	18	24
Nezmění se	40	42	46	53	46	54	43	42	31	35	47	48	44	47	47
Zhorší se	43	39	25	21	26	16	24	38	50	39	27	20	19	23	24
NEVÍ	7	8	12	10	12	8	10	6	6	7	8	9	4	12	5
Rozdíl +/-	-33	-28	-8	-5	-10	+6	-1	-24	-37	-20	-9	+3	+14	-5	0

Tabulka 2b: Očekávaný vývoj ekonomické situace Maďarska v příštím roce (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I
Zlepší se	31	19	21	22	27	28	31	29	19	22	18	21	23	13	14
Nezmění se	39	39	43	44	46	47	47	40	39	50	50	48	52	34	34
Zhorší se	21	33	27	26	19	17	9	20	33	18	25	23	15	46	45
NEVÍ	9	9	9	8	8	8	13	11	9	10	7	8	10	7	7
Rozdíl +/-	+10	-14	-6	-4	+8	+11	+22	+9	-14	+4	-7	-2	+8	-33	-31

Tabulka 2c: Očekávaný vývoj ekonomické situace Polska v příštím roce (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I
Zlepší se	21	15	16	13	15	14	14	18	17	23	27	18	32	22	27
Nezmění se	41	44	52	47	50	52	50	50	44	50	51	58	49	54	52
Zhorší se	27	29	22	29	26	24	28	22	27	16	11	13	8	14	10
NEVÍ	11	12	10	11	9	10	8	10	12	11	11	11	11	11	11
Rozdíl +/-	-6	-14	-6	-16	-11	-10	-14	-4	-10	+7	+16	+5	+24	+8	+17

Tabulka 2d: Očekávaný vývoj ekonomické situace Slovenska v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007
Zlepší se	8	16	21	18	26	36
Nezmění se	42	36	48	45	36	43
Zhorší se	40	38	25	32	24	14
NEVÍ	10	10	6	5	14	7
Rozdíl +/-	-32	-22	-4	-14	+2	+22

Pozn.: „Zlepší se“ představuje součet procentních podílů odpovědí „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“, „zhorší se“ je součtem procentních podílů odpovědí „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Materiální životní podmínky svých domácností⁹ (viz tabulky 3a až 3d) vnímají obyvatelé ČR spíše příznivě. V posledním výzkumu 37 % Čechů označilo

⁷ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁸ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

⁹ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

materiální životní podmínky své domácnosti za dobré, 47 % za „ani dobré, ani špatné“ a 16 % za špatné. Oproti minulému šetření se hodnocení statisticky významně nezměnilo a z dlouhodobého hlediska se drží zřetelně nad úrovní všech šetření provedených před rokem 2005. V porovnání s ostatními Čechy hodnotí své materiální životní podmínky jednoznačně nejlépe. Díky vzestupu zaznamenanému v průběhu posledního roku se hodnocení Čechů trochu přiblížili Slováci, kteří v současnosti materiální podmínky svých domácností hodnotí rovněž častěji pozitivně než negativně. V Polsku, kde je v dlouhodobém pohledu patrný pozvolný vzestup hodnocení materiálních životních podmínek domácností, se podíly příznivého a nepříznivého hodnocení vyrovnaly. Relativně nejhůře stávající situaci hodnotí Maďaři, kteří ji navíc vnímají i zřetelně kritičtěji než ještě před půl rokem.

Tabulka 3a: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v ČR (v %) ¹⁰

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	IX	I	VII	I	IX	I
Dobré	24	24	27	23	29	31	27	25	34	27	38	32	40	37	37
Mezi	50	48	50	52	44	47	48	50	42	48	43	44	42	45	47
Špatné	26	27	23	25	27	22	25	24	24	24	19	23	18	18	16
NEVÍ	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Rozdíl +/-	-2	-3	+4	-2	+2	+9	+2	+1	+10	+3	+19	+9	+22	+19	+21

Tabulka 3b: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Maďarsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	03	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	XII	VI	I	VII	I	VII	I
Dobré	9	9	8	9	8	7	10	12	17	10	11	12	12	12	9
Mezi	60	54	56	53	58	59	56	63	56	60	54	55	58	56	52
Špatné	31	37	36	38	34	34	33	25	27	30	35	33	30	32	39
NEVÍ	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozdíl +/-	-22	-28	-28	-29	-26	-27	-23	-13	-10	-20	-24	-21	-18	-20	-30

Tabulka 3c: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Polsku (v %)

Rok	99	99	00	00	01	01	02	03	04	04	05	05	06	06	07
Měsíc	II	VII	I	VII	I	VII	I	I	I	VII	I	VII	I	VII	I
Dobré	21	19	22	19	21	21	23	24	24	26	25	26	27	28	29
Mezi	45	47	46	48	46	45	43	45	45	45	44	42	42	44	43
Špatné	34	34	32	33	33	34	34	31	31	29	31	32	31	28	28
NEVÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozdíl +/-	-13	-15	-10	-14	-12	-13	-11	-7	-7	-3	-6	-6	-4	0	+1

Tabulka 3d: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti respondenta na Slovensku (v %)

Měsíc/Rok	I/2002	VI/2004	VII/2005	I/2006	VII/2006	II/2007
Dobré	16	16	20	19	23	29
Mezi	47	49	47	48	48	49
Špatné	37	35	33	33	28	22
NEVÍ	0	0	0	0	1	0
Rozdíl +/-	-21	-19	-13	-14	-5	+7

Pozn.: „Dobré“ představuje součet podílů „velmi dobré“ a „spíše dobré“, „špatné“ je součtem podílů „spíše špatné“ a velmi špatné, „mezi“ označuje podíl „ani dobré, ani špatné“.

¹⁰ Údaje za respondenty ve věku od 18 let.

Jak ukazují údaje v tabulkách 4a až 4d, z hlediska očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácnosti v příštím roce¹¹ jsou poměrně optimističtí zejména Slováci a v menší míře i obyvatelé Polska. Mezi českými občany se podíly těch, kdo čekají zlepšení a zhoršení, zhruba vyrovnaly, přičemž většina neočekává žádný posun, pokud jde o materiální životní podmínky svojí domácnosti. To ovšem v kontextu poměrně příznivého hodnocení stávající situace lze interpretovat jako celkem pozitivní výsledek, když navíc v porovnání s minulým šetřením ze září 2006 poněkud klesl podíl respondentů předpokládajících zhoršení v následujícím období. Očekávání Maďarů se během loňska výrazně zhoršila a jejich podoba z posledních dvou výzkumů je zdaleka nejméně příznivá od počátku podobných šetření v rámci CEORG.

Tabulka 4a: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v ČR v příštím roce (v %)¹²

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	1/04	9/04	1/05	7/05	1/06	9/06	1/07
Zlepší se	14	28	22	11	12	15	18	16	21	19	19
Nezmění se	49	41	50	54	46	45	55	55	54	45	54
Zhorší se	27	21	20	29	36	30	19	20	20	27	22
NEVÍ	10	10	8	6	6	10	8	9	5	9	5
Rozdíl +/-	-13	+7	+2	-18	-24	-15	-1	-4	+1	-8	-3

Tabulka 4b: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Maďarsku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	12/03	6/04	1/05	7/05	1/06	7/06	1/07
Zlepší se	21	23	27	25	16	18	19	15	19	9	10
Nezmění se	46	47	51	50	52	56	48	55	53	39	37
Zhorší se	28	24	14	17	27	20	27	24	20	46	47
NEVÍ	5	6	8	8	5	6	6	6	8	6	6
Rozdíl +/-	-7	-1	+13	+8	-11	-2	-8	-9	-1	-37	-37

Tabulka 4c: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta v Polsku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/01	7/01	1/02	1/03	1/04	7/04	1/05	7/05	1/06	7/06	1/07
Zlepší se	16	11	14	13	16	15	21	17	20	16	21
Nezmění se	56	57	57	67	60	63	60	65	66	70	66
Zhorší se	27	21	29	19	22	20	18	17	13	13	12
NEVÍ	1	11	0	1	2	2	1	1	1	1	1
Rozdíl +/-	-11	-10	-15	-6	-6	-5	+3	0	+7	+3	+9

Tabulka 4d: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti respondenta na Slovensku v příštím roce (v %)

Měsíc/Rok	1/2002	6/2004	7/2005	1/2006	7/2006	1/2007
Zlepší se	12	17	20	20	24	26
Nezmění se	46	46	55	49	47	54
Zhorší se	27	27	17	24	15	10
NEVÍ	15	10	8	7	14	10
Rozdíl +/-	-15	-10	+3	-4	+9	+16

Pozn.: „Zlepší se“ představuje součet procentních podílů odpovědí „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“, „zhorší se“ je součtem procentních podílů odpovědí „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

¹¹ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“

¹² Údaje za respondenty ve věku od 18 let.